

BISKUPI (226) *ai*

sg m N biskupi (26). ◇ *G* biskupiého (18); -ého (3), -(e)go (15). ◇ *D* biskupi(e)mu (5). ◇ *A* biskupi (15), biskupiého (3); -ého (1), -(e)go (2). ◇ *I* biskupim (2). ◇ *L* biskupim (7), biskupi(e)m (1) *RejPosRozpr*. ◇ *f N* biskupiã (17). ◇ *G* biskupiěj (13); -ěj (1), -(e)j (12). ◇ *D* biskupi(e)j (1). ◇ *A* biskupiã (17). ◇ *I* biskupiã (3). ◇ *L* biskupiěj (10); -ěj (3), -(e)j (7). ◇ *n N* biskupi(e) (19). ◇ *G* biskupi(e)go (8). ◇ *A* biskupié (8); -é (1), -(e) (7). ◇ *I* biskupim (3). ◇ *L* biskupim (3) *BielŻyw, NiemObr, SarnStat*, biskupi(e)m (1) *GórnDworz*. ◇ *pl N m pers* biskupi (1). *subst* biskupié (10); -é (1), -(e) (9). ◇ *G* biskupich (12). ◇ *D* biskupi(e)m (2) *ZapWar, OrzRozm*, biskupim (1) *SarnStat*. ◇ *A m pers* biskupié (1) *OpecŻyw*. *subst* biskupi(e) (10). ◇ *I f* biskupimi (1) *KromRozm I*, biskupi(e)mi (1) *SkarŻyw*. ◇ *L* biskupich (6), biskupi(e)ch (1) *RejPosRozpr*.

Sł stp, Cn notuje, Linde bez cytatu.

Przymiotnik od „biskup”; pontificius Mącz, Calep, Cn; pontificalis Calep; episcopalis, pontificalis Cn (226) :

a. *Przymiotnik od „biskup” ‘dostojnik w kościele chrześcijańskim’ (213) : ZapWar 1526 nr 2343, 1532 nr 2402, 2403, 1540 nr 2650; Item suknyã Błãkithna Auguŕtinowy Biŕkupyego podskarbyego sluzebnykovy wyefzyeny vkradl LibMal 1548/139, 1546/116v, 1551/160; żadney władzey/ ktora od duchã S. przez wkłãdãnye rãk biŕkupich [...] danã bywa/ nyemãyã. KromRozm III K8v, H6, I2 [2 r.], I2v, I6 marg, K7v marg; weyrzyŕz profzẽ cie co Apoŕstołowie ŕwięci/ o żonach Biŕkupich/ y innych slugach koŕcielnych vŕthãwili KrowObr 229v, 128v marg [2 r.], 129 marg, 232, [247]v, [257] [2 r.]; nã koniec mam KRolã Pãnã ŕwego zwierzchnego/ nãprzeciãwko gwałtu y nieŕprawiedliwoŕci Biŕkupiey OrzList f3; BibRadz Ex 38 arg; ktorzy znãmienitych nãuk ludziew/ zdychãiã głodem/ Biŕkupiem niemotom vŕtẽpuiãc. OrzRozm O4v, H4v, I2, K; roŕdzyciel Biŕkupie dyocezye/ Plebãniŕkie fãry BielKron 153; A gdy nã vpominãnie Biŕkupie Bodzety y innych nic niedbał/ dãli nãn kłãtwy BielKron 374v; Smoleńko miãŕtho wielkie Biŕkupie/ nã [!] Dnieprem rzekã BielKron 431v, 197 [3 r.], 213v, 215, 277v, 281 (25); Mącz 87c, 312a; Niechze tedy datki y vpominki Biŕkupie nã ŕtronie bẽdã OrzQuin G3, G3v, M, M2, Z; miãł nocleg w Biŕkupiey wŕŕi GórnDworz R4v, P, Q2v; KuczbKat 150; RejPosRozpr c3v; Zaden w tych rzẽdziej albo Regeftrach Biŕkupich/ ktore Koŕcioły wyliczyẽ mogã/ Luteranem nie był. WujJud 136, 214; SkarJedn 62, 191; Przeto po ŕmierci Biŕkupiey/ wŕzyŕcy go iednym głodem [...] zã Biŕkupã obrãli SkarŻyw 171; Co zrozumiawŕzy Bonifacyuŕz/ vbrãł ŕiẽ w piẽkne y ozdobne Biŕkupie ornaty SkarŻyw 576, 102, 173, 235 [2 r.], 291, 320, (16); StryjKron 522, 532; NiemObr 54; MOwiẽm ci/ nie noŕ mi tych frãlzek/ doktorze/ Ktõre tãm czãfem ŕyŕzyŕz w biŕkupiẽy komorze KochFr 56; ReszPrz 108; KochWr 40; ActReg 8, 44; Calep 821b [3 r.]; KochPij C4; WujNT 842 marg; w ktõrych [wsiach] do ŕtołu nãŕzẽgo Biŕkupiẽgo dzieŕŕiẽciny nalezãły SarnStat 186, 1125, 1126, 1127; Iuż po innych nie nã Apoŕtołkã/ ãle nã Biŕkupiã kãthedrẽ wŕtẽpowano. SkarKaz 607a; SkarKazSej 680a, 682a.*

W charakterystycznych połączaniach: biskupi (-e)dobra, miasto (14), odzienie, ornaty, szaty, ubior (6).

Wyrażenia: »błogosławieństwo biskupie; biskupie błogosławieństwo« (2 : 2): Szedł tãm z błogosławieństwem Biŕkupim. SkarŻyw 235, 511; WujNT 80 marg, Xxxxx2v.

»czapka, infuła, korona biskupia; biskupa czapka, infuła« (6 : 3): *KrowObr* 129 marg, [245]v; Infuła Biskupia *RejZwierz* aa3v; przeto go Grekowie przez czapki biskupiey málowáli między biskupy. *BielKron* 155v; Infuła, Biskupia czapká którey we młzy vzywáya/ Infuła. *Mącz* 170b; Mitra, Biskupia czapká. Barbara vox. *Mącz* 225a; *StryjWjaz* C4v; Tiara – Kapeliuřz mewiałt [!] Perchich [!], nostris, korona byskupia zinfułami. *Calep* 1067a; *LatHar* 78.

»dostojeństwo, dostojność biskupia; biskupie dostojeństwo« (4 : 1): przeto był z dořtoieńřtwá biskupiego řložon *BielKron* 155v; *RejPosRozpr* c3v marg; *SkarJedn* 141, 245; *SkarŻyw* 353.

»dwor, dom biskupi; biskupi dwor« (7 : 2): *LibMal* 1547/126; przeto Krol w miálfteczku w domu Biskupim řtánał. *BielKron* 306v, 403; *RejPosRozpr* c3v; *SkarŻyw* 529; y w Werkach w dworze Biskupim wiři záwiesionych kilka broni *StryjKron* 487; *Calep* 368a; *SarnStat* 221, 1078.

»jurysdycja biskupia«: Imprimis księżá swoję szlachta podawájá pod jurysdycjájá biskupiá *Diar* 54.

»kij, palcat, laska biskupi(a)« (6): Kiy Biskupi tak tzáruia. *KrowObr* [249]v, 128v marg, 131 marg, [249]v; kazał odkryć grob Piotrawinow/ tknął go lafká biskupiá á rękę mu podał y rzekł *BielKron* 348v; Livus, Pálcát biskupi kurwáturze podobny/ przed czáfy. *Mącz* 196a.

»kláfew biskupia«: nic niedbáiać áni ná kláfew Biskupiá/ áni ná Mándaty Krolewřkie *OrzRozm* I3.

»kościół biskupi; biskupi kościół« (4 : 1): *MiechGlab* 15, 87; Zbudował theż Biskupi kościół w Krufzwicy *BielKron* 344, 293v, 382. Cf »stolica biskupia«.

»moc biskupia; biskupia moc« (4 : 2): *WujJud* 86, 142; *SkarJedn* 261; Iřz wkościéle Bożym inřza iefř Biskupia moc/ á inřza kápláńfka/ náucza *SkarŻyw* 456, 456; *SkarKaz* 607a.

»pierścień biskupi« (4): Pierścień Biskupi ták tzáruia. *KrowObr* [255]v, 129 marg, 131 marg, [249]v.

»(po)řwięcenie biskupie« = *sakra biskupia* (2): Bo nye obiránye kápláńfkye [...] álbo wola páná řwyeckyego/ ále řtáwyenye álbo pořwyceny biskupye biskupá czyni. *KromRozm III* K, I8.

»biskupi sąd; sąd biskupi« (2 : 1): Niczego w támtym Proceřie nienaydźiefř/ nieprzyřřtoynego řádowni Biskupiemu *OrzRozm I*; *WujJud* 85v; *SarnStat* 203.

»stan biskupi«: gdyř řtan Biskupi rodzićielem iefř/ y rodzi oyce kościólowi *SkarŻyw* 456.

»stolica, stolec biskupi(a); biskupi(a) stolica, stolec« (15 : 2): j záořił tenże krol w wilnie kościół y řtolec Biskupi imieniem s. Stanifława polřkiego patrona *MiechGlab* 87; Był przod řtolec Biskupi w Nyřie *BielKron* 291v, 158, 189, 434; *SkarJedn* 92, 168; *SkarŻyw* 231 [2 r.], 363, 389 [3 r.], 454; A Piotr S. [...] przyřzedł do Rzymu: kędy przez dwádziefřciá y pięć lat řtolicę Biskupiá áż do řmierci trzymał. *WujNT* 511, 511; *SkarKazSej* 680b.

»synod, zjazd biskupi« (2): Záprawdę Męczennik Boży Cyprian ř. ná zyeźdzye Biskupiem w Kártáginie iáńnemi řłowy [...] rzekł *RejPosRozpr* c3; Ten řzácunek/ choćiaby řię ná řeymie zřtał/ choćiaby też od řynodu Biskupiego ná řeym był przyniefřon/ niechby był w reiefřtr wpiřan. *ModrzBaz* 138v.

»urząd biskupi; biskupi urząd« (11 : 7): *KromRozm II* e3v; Ale tym tego nye dowodza/ iżeby yeden był vrząd biskupi á kápláńfki. *KromRozm III* H8, H7v, I, Iv, K7v, L2; *OrzList* řv; *BielKron* 201v; Pontificatus, Biskupřřtwo/ biskupi vrząd Papięřřtwo. *Mącz* 312a, 365c; *RejPosRozpr* c3v [2 r.]; *KuczbKat* 245; *WujJud* 156v; *SkarŻyw* 496; *NiemObr* 50; *WujNT* Xxxxx2v.

»ustawy biskupie; biskupie ustawy« (4 : 1): *KromRozm I* B3; Vítaw Biskupich odrzucąc niepotrzebá. *WujJud* 140 marg, Nn5v, L1v; *WujJudConf* 140.

»wizytacje biskupie«: Vifitácie Biskupie. *WujNT* 463 marg.

»zwi(e)rzchność biskupia« (3): *BielKron* 208; Zwirzchność Biskupia kiedy y iáko sie poczęła. *RejPosRozpr* c3v marg, c3v marg.

Zestawienie w funkcji przydawki (cum G sg od „ksiądz”): »księdza biskupi« (4): yakom yá nyezayá trzech dzyesząth y yeney swyerzepyk [!] szpolya sdbykowskyego kmyeczyem xyadza byskupyem szewszy sdbykową *ZapWar* 1512 nr 2105; *LibMal* 1548/139v; Po odefcie Kłędzá Biskupiem/ czekał káždy/ komuby mowić kazano *GórnDworz* V5; *ActReg* 147.

Zestawienia w funkcji nazwy miejscowej: »Raciąż Biskupi«: Rádzieiwłki zamek ípalili y Gniewkow/ Ráciążá Biskupiego dobyli *BielKron* 371v.

»Werki Biskupie«: Vganiáli fię potym áż pod gorę gdzie dziś Werki Biskupie *StryjKron* 487.

Szeregi: »biskupi albo apostolski; apostolski, biskupi« (1 : 1): ktora zá włożenim rąk biskupich álbo ápoftólkich od bogá wlewána bywa *KromRozm III* I3v; *WujNT* 387.

»biskupi a (i itp.) kapłański; kapłański, (i) biskupi« (10 : 2): *KromRozm III* H7v, H8, I, Iv; *WujJud* 86; *SkarŻyw* 456 [2 r.]; *WujNT* 387, 525; A nákoniec poświąca fię kościoł modlitwą kápłáńfką y biskupią *SkarKaz* 455a, 607a. Cf »moc biskupia«, »urząd biskupi«.

»patryjarchowski i biskupi«: y ich im dośtoyność Pátryárchowfką y Biskupią odiął. *SkarJedn* 141.

a. *Papieski* (1) : [Papież] Dámázus piífle iz [...] wedle páńlkyego^o przykazánya/ gdyż nád domem yego/ to yeft/ nád powfłechnym kořcyołem biskupią poślugę przyyął/ pilnye czuć muśi. *KromRozm III* P4.

b. *Przymiotnik od „biskup” ‘wyższy kapłan żydowski’* (13) : A nieczekaiątz odpowiedzenia/ [Piotr] wyięwłfy kord vderzył na Malkuřła flugę biskupiého *OpecŻyw* 106; *TarDuch* C2; *BielŻyw* 155; A Piotr ízedł za nim zdaleka afz włamy pałac Biskupi *MurzNT Mar* 14/54, 14/47; áby y Aaronowey Biskupiey ízáty dzwonkow [...] brzęk ítyfzány był *LatHar* 254, 728, 729, 730.

Wyrażenia »ustawy biskupie«: nieodefláł go Pán do vítaw Pháryzeyfkich y vítaw Biskupich/ ále do zakonu Bożego *KrowObr* 59v.

Szeregi: »kapłański i biskupi«: yřz panną marya myala bycz y byla porodzona íkapłanřkyego y byřkupyego rodzaju *PatKaz II* 44.

»biskupi i licemierniczy«: A w ten czas Iudářs zebrałwłfy flugi biskupie íj licemernicze/ ífukál milého Iezuřa *OpecŻyw* 104v.

Cf **ARCYBISKUPI, BISKUPOW**